

Til samtlige statsadvokater,
samtlige politimestre og
Politidirektøren i København.

DATO 03.01.2003

JOURNAL NR.

25/2003

BEDES ANFØRT VED SVARSKRIVELSER

RIGSADVOKATEN

FREDERIKSHOLMS KANAL 16

1220 KØBENHAVN K

TELEFON 33 12 72 00

FAX 33 43 67 10

Rigsadvokaten

Informererer Nr. 1/2003

Forrentning af godtgørelse og erstatning udbetalt efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a (G 3818)

1. Indledning

Ved lov nr. 463 af 7. juni 2001 om ændring af lov om erstatningsansvar og lov nr. 379 af 6. juni 2002 om ændring af lov om renter ved forsinket betaling m.v. er der gennemført lovændringer, der har betydning for spørgsmålet om, fra hvilket tidspunkt og med hvilken rentesats erstatnings- og godtgørelsesbeløb, der udbetales i anledning af strafferetlig forfølgning efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a, skal forrentes.

I det følgende omtales først de hidtil gældende regler både for så vidt angår spørgsmålet om, fra hvilket tidspunkt et beløb forrentes, og med hensyn til rentesatsen (pkt. 2).

Derefter redegøres for ændringerne af henholdsvis erstatningsansvarsloven (pkt. 3) og renteloven (pkt. 4) med særlig vægt på de ændringer, der er sket i forhold til den hidtidige retstilstand på dette område. Under pkt. 5 redegøres der for, hvilke typer af krav i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a der efter de gennemførte ændringer skal forrentes efter reglerne i henholdsvis renteloven og erstatningsansvarsloven. Under pkt. 6 behandles ikrafttrædelses- og overgangsregler. Pkt. 7 indeholder nogle sammenfattende og afsluttende bemærkninger.

Renteloven i dens nugældende affattelse findes i bekendtgørelse nr. 743 af 4. september 2002 af lov om renter ved forsinket betaling m.v. Den gældende affattelse af erstatningsansvarsloven findes i lovebekendtgørelse nr. 750 ligeledes af 4. september 2002.

2. De hidtidige regler.

Erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning efter retsplejelovens kapitel 93 a er hidtil som altovervejende hovedregel blevet forrentet fra tidspunktet for kravets fremsættelse over for anklagemyndigheden (det tidspunktet, hvor kravet modtages), jf. rentelovens § 8 og Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, bind II, side 94.

RIGSADVOKATEN

SIDE 2

Dette gælder for beløb, der udbetales som godtgørelse for ikke-økonomisk skade (torterstating) og erstatning for økonomisk skade (f.eks. tabt arbejdsfortjeneste og tingskade) i anledning af en strafferetlig forfølgning, og uanset om erstatningen ydes med hjemmel i §§ 1018 a-d eller h.

Undtagelsesvis forekommer det, at der i anledning af en strafferetlig forfølgning rejses krav om godtgørelse for varigt mén, jf. erstatningsansvarslovens § 4, eller erstatning for erhvervsevnetab, jf. erstatningsansvarslovens § 5. Ydes der erstatning for sådanne skader, er beløbet blevet forrentet fra skadestidspunktet i overensstemmelse med den hidtidige affattelse af erstatningsansvarslovens § 16, jf. f.eks. U 2000.2385 H (Peter Rohde-sagen).

Rentesatsen efter såvel renteloven som erstatningsansvarsloven har hidtil været fastsat til en årlig rente, der svarer til den til enhver tid fastsatte officielle diskonto med et tillæg på 5 pct., jf. rentelovens § 5, stk. 1 og 2, og erstatningsansvarslovens § 16, jf. bekendtgørelse nr. 896 af 21. december 1990.

3. De nye regler i erstatningsansvarsloven

Ved lov nr. 463 af 7. juni 2001 ændring af lov om erstatningsansvar er blandt andet erstatningsansvarslovens § 16 om betaling og forrentning blevet ændret.

Ændringen af bestemmelsen angår dels anvendelsesområdet, dels begyndelsestidspunktet for renteberegningen.

Den tidligere bestemmelse i erstatningsansvarslovens § 16 omfattede krav om godtgørelse for svie og smerte, godtgørelse for varigt mén, erstatning for erhvervsevnetab samt erstatning for tab af forsørger. Nu er bestemmelsen blevet udvidet til at omfatte samtlige erstatnings- og godtgørelsesbeløb efter erstatningsansvarsloven, det vil sige

også erstatning for tabt arbejdsfortjeneste som følge af personskade, jf. erstatningsansvarslovens § 2, og godtgørelse for tort efter erstatningsansvarslovens § 26.

Krav om erstatning og godtgørelse efter de nye regler forrentes ikke længere fra skadestidspunktet, men først fra det tidspunkt, hvor beløbet kunne kræves betalt, jf. erstatningsansvarsloven § 16, stk. 2, jf. stk. 1. Denne ændring skal ses i sammenhæng med den samtidige ændring af erstatningsansvarslovens § 15.

Beløbet forrentes som hidtil med en årlig rente, der svarer til den til enhver tid fastsatte officielle diskonto med et tillæg på 5 pct., jf. § 16, stk. 2.

RIGSADVOKATEN

Efter forarbejderne omfatter erstatningsansvarslovens § 16 ikke krav, der udmåles i medfør af andre regelsæt, f.eks. erstatning og godtgørelse i anledning af strafferetlig forfølgning i medfør af retsplejelovens kapitel 93 a. Udmåles en del af erstatningen i anledning af strafferetlig forfølgning efter reglerne i erstatningsansvarsloven, f.eks. erstatning for tabt arbejdsfortjeneste eller mén godtgørelse, er denne del dog omfattet af erstatningsansvarslovens § 16.

SIDE 3

Efter erstatningsansvarslovens § 16, stk. 2, forrentes erstatning og godtgørelse som nævnt fra det tidspunkt, hvor beløbet kunne kræves betalt efter stk. 1. Efter stk. 1 kan skadelidte kræve erstatning og godtgørelse betalt fra 1 måned efter, at skadevolderen har været i stand til at indhente de oplysninger, der er nødvendige for at kunne bedømme erstatningens størrelse.

Der vil ifølge forarbejderne til bestemmelsen tidligst kunne påløbe renter fra 1 måned efter erstatningskravets fremsættelse over for skadevolderen, idet skadevolderen ikke vil kunne bedømme erstatningens størrelse, før erstatningskravet er fremsat over for den pågældende. Fristen begynder at løbe fra det tidspunkt, hvor skadevolderen kunne og burde have indhentet de oplysninger, der var nødvendige for at kunne vurdere erstatningskravet og dets størrelse.

4. De nye regler i renteloven.

Ved lov nr. 379 af 6. juni 2002 om ændring af lov om renter ved forsinket betaling m.v. er rentesatsen i lovens § 5, stk. 1, ændret, således at renten efter forfaldsdagen nu fastsættes til en årlig rente, der svarer til den fastsatte *referencesats med et tillæg på 7 pct.* Som referencesats anses den officielle udlånsrente, som Nationalbanken har fastsat henholdsvis pr. den 1. januar og den 1. juli det pågældende år.

Den nye rentesats finder blandt andet også anvendelse på pengekrav uden for formue-rettens område, jf. rentelovens § 8, jf. § 5, stk. 1 og 2, og dermed på krav om erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a.

Bestemmelsen i rentelovens § 8 er videreført uændret. Dette indebærer, at begyndelsestidspunktet for renteberegningen fortsat er tidspunktet for kravets fremsættelse over for anklagemyndigheden (tidspunktet for modtagelsen af kravet).

5. Hvilke typer krav skal forrentes efter henholdsvis renteloven og erstatningsansvarsloven?

Erstatning og godtgørelse i anledning af strafferetlig forfølgning efter retsplejelovens kapitel 93 a vil som altovervejende hovedregel fortsat skulle forrentes efter rentelovens bestemmelser om pengekrav uden formuerettens område, jf. rentelovens § 8, jf. § 5, stk. 1 og 2.

RIGSADVOKATEN

SIDE 4

Dette vil således gælde for torterstatning for frihedsberøvelse og andre straffeprocessuelle tvangsindgreb, der ydes efter *retsplejelovens §§ 1018 a-d*, erstatning for økonomisk skade i tilknytning hertil, f.eks. tingskade og tabt arbejdsfortjeneste som følge af frihedsberøvelsen.

I enkelte tilfælde vil en erstatning eller godtgørelse ydet efter retsplejelovens §§ 1018 a-d dog skulle forrentes efter reglerne i erstatningsansvarsloven (§ 16).

Dette gælder, såfremt det må lægges til grund, at den erstatningsøgende har pådraget sig en *personskade* – fysisk eller psykisk – som følge af en frihedsberøvelse eller et andet straffeprocessuelt tvangsindgreb.

I disse tilfælde forrentes en erstatning og godtgørelse i anledning af skaden efter reglerne i erstatningsansvarsloven. Dette gælder ikke kun godtgørelse for svie og smerte, godtgørelse for varigt mén og erstatning for erhvervsevnetab, men nu også erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, helbredelsesudgifter (f.eks. udgifter til psykolog) og andet tab, der er en følge af personskaden, jf. erstatningsansvarslovens § 1.

Er der grundlag for at yde erstatning i anledning af en strafferetlig forfølgning efter dansk rets almindelige erstatningsregler, jf. *retsplejelovens § 1018 h*, vil forrentningen afhænge af, hvad der ydes erstatning for.

Ydes erstatning og godtgørelse som følge af en personskade, som politiet eller anklagemyndigheden er erstatningsansvarlig for efter dansk rets almindelige erstatningsregler, forrentes beløbet efter reglerne i erstatningsansvarsloven, jf. nærmere ovenfor.

Ydes der i henhold til retsplejelovens § 1018 h godtgørelse for tort i anledning af en frihedsberøvelse eller andre indgreb, fastsættes godtgørelsen med hjemmel i erstatningsansvarslovens § 26, jf. U 1997.1498 H. En sådan godtgørelse ydet i medfør af

retsplejelovens § 1018 h skal derfor fremover forrentes efter erstatningsansvarslovens regler.

Er der derimod tale om erstatning for tingskade i medfør af retsplejelovens § 1018 h forrentes beløbet efter renteloven.

Det bemærkes, at en del af de her omhandlede krav, herunder krav om erstatning i medfør af retsplejelovens § 1018 h – og dermed også rentespørgsmålet i relation til sådanne krav – i første instans henhører under Rigsadvokaturen.

RIGSADVOKATEN

6. Ikrafttrædelses- og overgangsregler.

SIDE 5

Ændringen af erstatningsansvarslovens § 16 trådte i kraft den 1. juli 2002. Lovændringen finder anvendelse på erstatningsansvar for skader, der indtræder efter lovens ikrafttræden.

Dette indebærer bl.a., at krav om godtgørelse og erstatning for personskade, der er forvoldt i forbindelse med en strafferetlig forfølgning, skal forrentes efter den nye regel i erstatningsansvarslovens § 16, hvis personskaden er sket den 1. juli 2002 eller senere. Et sådant krav forrentes således (tidligst) 1 måned efter kravets fremsættelse (modtagelse) med en årlig rente, der svarer til diskontoen med et tillæg på 5 pct.

Ændringen af renteloven er trådt i kraft den 1. august 2002 og gælder for rente af pengekrav, som forfalder den 1. august 2002 eller senere.

Skæringspunktet mellem de gamle og de nye regler i renteloven beror således på, om kravet forfalder før eller efter den 1. august 2002. Er kravet forfaldet før den 1. august 2002, forrentes det efter de hidtidige regler. Forfalder kravet den 1. august 2002 eller senere, sker forrentning i overensstemmelse med de nye regler.

Forfaldstidspunktet for krav, der behandles efter retsplejelovens kapitel 93 a, afhænger af grundlaget for kravet. I de typiske tilfælde, hvor der kræves erstatning for uforstyldt frihedsberøvelse efter retsplejelovens § 1018 a, stk. 1, eller andet straffeprocessuelt indgreb, jf. retsplejelovens § 1018 b, jf. § 1018 a, stk. 1, må det antages, at kravet i almindelighed forfalder, når påtale opgives eller tiltalte frifindes. Først på dette tidspunkt kan godtgørelsen/erstatningen for det forudgående indgreb kræves betalt. Krav om erstatning efter retsplejelovens § 1018 c i anledning af indgreb over for personer, der ikke er sigtede, må antages at forfalde ved indgrebets ophør. Krav om erstatning for tingskade efter retsplejelovens § 1018 h må antages at forfalde på skadestidspunktet.

Dette indebærer bl.a., at krav om erstatning for uforskyldt frihedsberøvelse efter retsplejelovens § 1018 a, stk. 1, og erstatning for eventuelt tabt arbejdsfortjeneste som følge af frihedsberøvelsen skal forrentes efter de nye regler i renteloven – dvs. fra tidspunktet for kravets fremsættelse med en årlig rente, der svarer til den fastsatte referencesats med et tillæg på 7 pct. – hvis påtale er opgivet eller tiltalte er frifundet den 1. august 2002 eller senere. På tilsvarende måde skal krav efter retsplejelovens § 1018 c i anledning af indgreb over for ikke sigtede forrentes efter de nye regler, hvis indgrebet er ophørt den 1. august 2002 eller senere. Det samme gælder for krav om erstatning for tingskade efter retsplejelovens § 1018 h, hvis skaden er indtrådt den 1. august 2002 eller senere.

RIGSADVOKATEN

SIDE 6

7. Afslutning.

Som det fremgår, har de gennemførte ændringer medført, at spørgsmålet om forrentning af krav, der behandles efter retsplejelovens kapitel 93 a, er blevet ganske kompliceret. Dette skyldes, at der nu ikke blot er forskel på det tidspunkt, fra hvilket der skal betales rente, men også på den rentesats, der skal anvendes, alt efter om forrentningen skal ske efter renteloven eller efter erstatningsansvarsloven.

Forrentes en erstatning eller godtgørelse efter *renteloven*, ydes renter fra tidspunktet fra modtagelsen af kravet med en årlig rente, der svarer til den fastsatte referencesats med et tillæg på 7 pct.. Udmåles en erstatning eller godtgørelse efter *erstatningsansvarsloven*, forrentes beløbet (tidligst) 1 måned fra kravets fremsættelse med en rente på 5 % over den til enhver tid fastsatte officielle diskonto.

Med henblik på at sikre en korrekt forrentning bør det i afgørelser, hvor der ydes erstatning eller godtgørelse efter retsplejelovens kapitel 93 a, for fremtiden udtrykkeligt angives, fra hvilket tidspunkt og med hvilken rentesats beløbet skal forrentes. Består det samlede beløb både af erstatning/godtgørelse, der skal forrentes efter renteloven, og af erstatning/godtgørelse, der skal forrentes efter erstatningsansvarsloven, angives de forskellige begyndelsestidspunkter og rentesatser i forhold til de pågældende dele af det samlede beløb.

Hvis det i praksis viser sig, at det er vanskeligt at administrere de nye renteregler i forhold til krav, der behandles efter retsplejelovens kapitel 93 a, vil jeg være indstillet på at rette henvendelse til Justitsministeriet med henblik på at undersøge mulighederne for at gennemføre en forenkling af reglerne om forrentning af de her omhandlede krav.

Henning Fode